

Johannes twijfelt

Lukas 7: 18-35

Periodethema: Geboorte en rondwandeling

VOORAF

Vorige keer moest er volgens het rooster in de bovenbouw verteld worden over Johannes de Doper als de heraut van de Heiland. In het Bijbelgedeelte voor deze zondag zit Johannes in de gevangenis. We vinden deze geschiedenis ook in Matth. 11: 2-19.

a. De twijfel bij Johannes (Luk. 7: 18-23)

UITLEG VAN DE TEKST

Johannes de Doper zit in de gevangenis. Hoe dat gekomen is, lezen we in Matth. 14: 1-12. Herodes Antipas, de zoon van Herodes de Grote, de kindermoordenaar, had een verhouding met zijn schoonzuster Herodias. Mede door deze vrouw was het dat Herodes Johannes de Doper gevangen liet zetten. Johannes had hen namelijk gewezen op het verkeerde van hun verhouding. Deze gevangenschap hield voor Johannes in dat hij het volk niet meer kon wijzen op hun zonden, maar ze ook niet kon wijzen op het Lam van God, de Heere Jezus Christus, Die gekomen is om hun zonden weg te nemen. Over deze dingen nadenkend, komen bij Johannes de vragen en aanvechtingen. Als Jezus dan echt de Koning van het Koninkrijk der hemelen is, waarom doet Hij dan nu niets? Waarom komt Hij niet om Zijn boodschapper te verlossen? Bovendien, het optreden van de Heere Jezus is ook zo anders dan hij zich had voorgesteld. Johannes hoort dat ook van zijn leerlingen die hem in de gevangenis opzoeken. Ze vertellen hem dat Jezus het land doortrekt en op vele plaatsen tekenen en wonderen doet (vers 18).

Zoals de genezing van de zieke dienstknecht van de hoofdman te Kapernaüm en de opwekking van de gestorven jongeling te Naïn (Luk. 7: 1-17). Maar wat bleef er nu over van de boodschap van Johannes? Jezus miste de ernst van Johannes. Zijn discipelen hoefden niet eens te vasten (Matth. 9: 14). Als Johannes aan de Messias denkt, ziet hij de bijl al klaarliggen bij de wortel. Die 'hoge bomen' gaan eraan. Hij zou toch komen met de wan in Zijn hand? Het kaf zou Hij toch verbranden en de tarwe in Zijn schuur brengen? Jezus vertelt/preekt en geneest. Waar is het vlammeende vuur? Hij was toch gezonden om de 'gevangenen vrijheid uit te roepen'? En Johannes zit nu al maanden gevangen... Is Hij eigenlijk wel Degene voor wie Johannes Hem gehouden heeft? Is Hij wel Degene, Die komen zou? Johannes twijfelt. Hij kan het allemaal niet rijmen met zijn eigen situatie. Hij kan de onzekerheid niet langer verdragen. Daarom stuurt hij er twee van zijn discipelen op uit om de vragen waar hij mee zit aan de Heere Jezus Zelf voor te leggen. 'Zijt Gij Degene, Die komen zou, of verwachten wij een ander?' De mannen voeren de opdracht van Johannes uit (vers 20). De Heere Jezus is juist bezig met het genezen van 'velen van ziekten en kwalen, en boze geesten; en vele blinden gaf Hij het gezicht' (vers 21). De evangelist Mattheüs vermeldt in hoofdstuk 11: 5 dat de blinden ziende worden, de kreupelen wandelen; de melaatsen worden gereinigd en de doven horen. Ze worden allemaal genezen. Zelfs doden worden opgewekt. Daarbij verkondigt de Heere Jezus het evangelie. Als de discipelen van Johannes de vraag van hun meester gesteld hebben, krijgen zij als antwoord dat ze maar aan Johannes moeten vertellen alles wat ze gehoord en gezien hebben (vers 22).

De werken van de Messias zijn: vertellen/preken en genezen. Dat is waar het om gaat. Dat is ook precies wat de profeet Jesaja al voorgezegt had (zie Jes. 29: 18; 35: 5; 61: 1). Aan de vervulling van de Schriften kon Johannes zien dat de Koning van het Koninkrijk van God gekomen was. En dan voegt de Heere Jezus er nog een waarschuwing aan toe: 'Zalig is hij, die aan Mij niet zal geërgerd worden.' Zalig is hij, die geen aanstoot neemt aan de Heere Jezus. Ook niet aan de wijze zoals Hij Zijn werk volbrengt. Zalig is hij, die het geloof, het vertrouwen in de Heere Jezus niet verliest. Voor Johannes de Doper geldt dit als een aansporing om zijn twijfel geheel te laten varen. Jezus is werkelijk Degene Die komen zou en die hij, Johannes, heeft mogen aankondigen.

TER OVERWEGING

- Probeer vanuit de leefwereld van de kinderen enkele voorbeelden te bedenken. Voorbeelden die aangeven hoe zij soms diep teleurgesteld kunnen zijn, omdat ze zo heel andere verwachtingen hadden. Ook in hun denken over God en wat Hij doet. En als het dan anders gaat dan verwacht werd, wat kan dat een teleurstelling geven. Wat een vragen kunnen er dan leven in onze harten. Zo was het ook bij Johannes de Doper. Hij had zich helemaal ingezet voor de taak waarvoor hij geroepen was. Plotseling lijkt het allemaal weg te zijn. Is het dan voor niets geweest? Johannes wist heel goed dat Jezus Degene is, van Wie hij de voorloper was. Hij had er zelf bijgestaan toen de duif - bij de doop in de Jordaan - op Hem neerdaalde en Gods stem klonk: 'Deze is Mijn Zoon...' Zo had Johannes Hem ook aangewezen: 'Zie het Lam Gods...; Hij moet wassen (groeien), ik minder worden.'
- En nu twijfelt Johannes of Hij het toch wel is. Waarom doet Hij het nu zo? Hij is toch machtig? Hij kan toch...? Waarom dan...?
- In de vraag van Johannes zit eigenlijk een stukje ergernis, omdat hij het ten diepste niet eens is met de manier waarop de Heere Jezus optreedt en Zijn werk doet. Toch mogen we van Johannes' twijfel geen radeloosheid maken. Pas op! Met zijn vragen, met zijn twijfel gaat hij naar Jezus. Hij moet het maar zeggen. Hij verwacht het van Hem. Dat betekent dat Johannes met al zijn twijfels en vragen niet los was van de Heere Jezus. Hij kon Hem niet loslaten. Laten wij dat ook maar blijven doen; met onze vragen en aanvechtingen naar Hem toe gaan. De Heere weet wat maaxsel wij zijn. Zwak van moed en klein van krachten. En Hij leert weer opnieuw waar het op aankomt: blijven vertrouwen op de Heere en Zijn Woord. Ook al gaat het dan niet zo, zoals ik het me gedacht had.
- De Heere houdt Zijn twijfelende kinderen vast. Denk hierbij aan hoofdstuk 5 van de Dordtse Leerregels over de volharding der heiligen.

b. De betekenis van Johannes (Luk. 7: 24-30)

UITLEG VAN DE TEKST

Als de discipelen van Johannes vertrokken zijn, gaat de Heere Jezus spreken over de betekenis van Zijn voorloper. De Heere Jezus wil niet dat de mensen, die gehoord hebben wat de discipelen van Johannes vroegen, nu een verkeerde indruk van hem krijgen. Daarom herinnert de Heere Jezus hen aan het optreden van Johannes in de woestijn. Daar zijn de meesten van hen toch geweest? Uitgegaan naar Johannes om zijn prediking te horen en door hem gedoopt te worden. En wie vonden ze toen in de woestijn (d.i. het gebied tussen het gebergte van Judea en de Dode Zee en naar het noorden langs de Jordaan)? Een mens, die net als een riets-tengel door de wind dan weer de ene kant, dan weer de andere kant op gebogen werd (vers 24)? Iemand die niet goed wist wat hij wilde? Een slappeling, die meeding met alle wind van leer? Iemand die dan weer eens dit zei, en dan weer dat? Ze weten beter! Ook hebben ze er geen heraut gevonden, zoals ze er helaas wel waren in de koninklijke paleizen: herauten met prachtige kleren, die probeerden de koning naar de mond te praten (vers 25). Ze vonden een man uit één stuk! Onbuigzaam. Rechtoe rechtaan. Standvastig. Gekleed in een eenvoudige ruige kamelenharen mantel. Ze vonden een profeet. Ja, veel meer dan een gewone profeet (vers 26). Johannes is degene die de profeten hebben aangekondigd: de voorloper van de Messias. Hij is de bode van wie Maleachi gesproken heeft (Mal. 3: 1): 'Ziet, Ik zende Mijn engel voor uw aangezicht, die Uw weg voor U heen bereiden zal.' Als je vanuit het Oude Testament kijkt naar Johannes, is hij de grootste van de profeten. Niemand heeft zo dicht gestaan bij de vervulling van de komst van de Messias dan hij. Vanuit het Nieuwe Testament gezien is de minste in het Koninkrijk der hemelen groter dan hij (vers 28). Met Johannes de Doper was de grens aangegeven van het Oude Verbond (vgl. Luk. 16: 16); hij stond aan de vooravond van de instelling van het Nieuwe Verbond (vgl. Luk. 22: 19-20). Met die woorden bedoelt de Heere Jezus dat Johannes nog niet veel begrepen heeft van het verzoenend werk van Christus. Wat wist hij van het kostbare lijden en sterven? En van de opstanding en de hemelvaart van de Heere Jezus? Wat wist hij van de uitstorting van de Heilige Geest? Nagenoeg niets. Wat wist hij van de lange tijd van evangelieverkondiging die nog zou komen tot zelfs aan de einden der aarde? Dat alles moet nog gaan gebeuren. In de verzen 29 en 30 horen we twee verschillende reacties op de boodschap van Johannes. Zelfs tollenaars, die gezien werden als uitgesproken zondaren, hebben zich met het volk op het woord van Johannes bekeerd.

Zij 'rechtvaardigden God' betekent dat ze hebben ingesteld met Gods eis dat ze de reiniging van zonden nodig hadden. Dit hebben ze kenbaar gemaakt door zich door Johannes te laten dopen na de belijdenis van hun zonden. De Farizeeën en de wetgeleerden hebben de 'raad Gods', zoals deze door Johannes was verkondigd, verworpen en zich niet laten dopen. Zij hadden in hun ogen die bekering niet nodig.

TER OVERWEGING

- Heel duidelijk laat de Heere Jezus hier de lijn van de Schriften zien. Hoe reeds de eeuwen door van Hem geprofeteerd is. En hoe nu dat alles in vervulling is gegaan. En daarin mocht ook Johannes de Doper een plaats hebben. Door de Heere tot deze dienst geroepen.
- Ondanks het feit dat Johannes zijn vragen heeft en stelt bij het optreden van de Heere Jezus, laat Hij hem toch niet vallen. Ook in zijn geloofsstrijd, blijft de Heere Jezus hem zien als een geroepen profeet. Daarin zien we de trouw van de Heere Jezus aan Zijn eigen Woord. Ondanks het werk van mensen, ook van Zijn dienaren, gaat Hij door. Hij laat het werk van Zijn handen niet los.
- Wat een bemoediging mag dat ook zijn voor ons in ons zondagsschoolwerk. Hoe vaak hebben ook wij niet onze twijfels en vragen aangaande de Heere en Zijn Woord? Toch wil Hij door middel van zulke mensen Zijn Woord laten verkondigen. En dat wil Hij ook gebruiken om kinderharten te raken en in te winnen voor Gods Koninkrijk.

c. De kritiek op Johannes en Jezus (Luk. 7: 31-35)

UITLEG VAN DE TEKST

De afwijzende reactie op de boodschap van Johannes (vers 30) is het uitgangspunt voor de Heere Jezus om ook te spreken over de afwijzende reactie ten aanzien van Hemzelf (vers 31-34). Vers 35 sluit weer aan bij de positieve reactie zoals omschreven in vers 29. Meerdere keren heeft de Heere Jezus hen bewogen gewaarschuwd voor de ondergang. Maar het deed hen niets. Hoe zal Hij het hen toch duidelijk maken? In een gelijkenis laat de Heere Jezus hen hun ongeloof en verzet zien. 'Bij wien zal ik dan de mensen van dit geslacht vergelijken, en wien zijn zij gelijk?' Opmerkelijk dat Hij hier niet meer spreekt over 'mijn volk', maar 'dit geslacht'. In die gelijkenis vertelt de Heere Jezus over de spelende kinderen op de markt. Deze keer lukt het echter niet zo. De één wil namelijk bruiloftje spelen. Jullie zijn de fluitisten en de anderen moeten dan dansen. Maar daar hebben ze nu juist geen zin in. Nou goed, laten we dan begrafenisje spelen. Als jullie dan klaagliederen zingen, dan zullen wij ons op de borst slaan en huilen. Maar dat willen ze ook niet.

Ze willen niets. Niets is er goed. Zo is de situatie van Jezus' tijdgenoten. Door ongeloof onderscheiden zij zich van hen, die de Heere Jezus leerden volgen. Tollenaren en zondaren raakten verlegen om het heil dat de Heere Jezus hen verkondigde. Farizeeën en schriftgeleerden met hun aanhang keerden zich in ongeloof af van zowel Johannes de Doper als ook van Jezus. Toen Johannes optrad, sober en ingetogen, ontkrachtten ze zijn woorden door te zeggen: 'Hij heeft de duivel.' Dat wil zeggen: die man is bezeten. Zo kun je niet leven. Alleen maar sprinkhanen en wilde honing en verder geen enkele luxe. En een boodschap met alleen maar oordeel: de bijl ligt al klaar bij de stam... Toen kwam Jezus. Hij zocht het gezelschap van hoeren en tollenaars. Hij was wel aanwezig op maaltijden. En Hij werd genoemd: 'Een vraat en wijnzuiper, een Vriend van tollenaars en zondaren.' Iemand, Die is waar Hij Zich voor uitgeeft, moet toch wel wat ingetogener leven. Ze waren niet te bereiken. Op geen enkele manier. Door Johannes niet en door Jezus niet. Niet met ernst en niet met vreugde. En eigenlijk wijzen ze daarin God Zelf af. Want Hij is het, Die Johannes gezonden heeft en Zijn eigen Zoon gegeven heeft. Daarin schuilt Gods wijsheid. De wijsheid van iemand, die zijn akker bewerkt. Eerst komt hij met de ploeg, dan met de eg, dan met de zaaikorf. Zo zond de Heere eerst Johannes om de weg te bereiden. Om de akker klaar te maken om het zaad van het evangelie te ontvangen. Eerst moest er van alles opgeruimd worden. De mensen moesten hun zonden en verkeerde dingen ontdekken, om ermee te leren gaan naar de Heere Jezus. Maar toch: 'De Wijsheid is gerechtvaardigd geworden van al haar kinderen.' Gods wijsheid wordt gerechtvaardigd op grond van haar werken. De praktijk, zo bedoelt de Heere Jezus, zal toch uitwijzen hoe doeltreffend het werk van God was. Gods kinderen zullen de Heere danken, dat Hij kwam om hen te leren wat hun zonden waren en zijn. Maar ook dat Hij hen de Heere Jezus liet verkondigen Die hen wilde en wil redden. Zo zal Gods wijsheid blijken in het zenden van Johannes en de Heere Jezus en in het zalig worden van Zijn kinderen.

TER OVERWEGING

- Naar aanleiding van dit gedeelte komt de vraag naar ons: wat doen wij met het Woord van God? Hebben wij ook altijd commentaar en weigeren we ons te bekeren? Of proberen we het Bijbelverhaal en het zondagsschooluur maar weer zo gauw mogelijk te vergeten?
- Misschien hebben we ook wel allerlei kritiek op de juf of meester of de kinderen die wel willen luisteren. En dat alles omdat er in ons hart ook zoveel verzet is tegen de Heere Jezus en Zijn werk. Dan zijn we spelbrekers! En toch, laat ook dat duidelijk doorklinken.

Eén is sterker dan al ons verzet. Dat is de Heere Jezus. Hem mogen we ook laten weten hoe moeilijk wij het kunnen hebben met dat verzet in ons hart. Hij is machtig ons te doen buigen voor Hem.

- Zo mag ook nu Gods wijsheid schitteren in Zijn kinderen.

GELOOFSLEER

We hebben hier te maken met 'twijfel' of 'ergernis' van de voorloper of wegbereider van Jezus Christus. Dat kan te maken hebben met het feit dat Johannes zich alleen gelaten voelt. Jezus zoekt hem niet op. Hij kan nagedacht hebben over het feit dat Jezus dit heeft laten horen in de synagoge van Nazareth (Luk. 4: 17-21):

17 En Hem werd gegeven het boek van den profeet Jesaja; en als Hij het boek opengedaan had, vond Hij de plaats, daar geschreven was:

18 De Geest des Heeren is op Mij, daarom heeft Hij Mij gezalfd; Hij heeft Mij gezonden, om den armen

het Evangelie te verkondigen, om te genezen, die gebroken zijn van hart;

19 Om den gevangenen te prediken loslating, en den blinden het gezicht, om de verslagenen heen te zenden in vrijheid; om te prediken het aangename jaar des Heeren.

20 En als Hij het boek toegedaan en den dienaar wedergegeven had, zat Hij neder; en de ogen van allen in de synagoge waren op Hem geslagen.

21 En Hij begon tot hen te zeggen: Heden is deze Schrift in uw oren vervuld.

Wat komt hier dan van terecht? Hier zien we dat ook Gods kinderen ten dele kennen. Johannes had te weinig oog voor de verkondiging van Jezus nú en was teveel gericht op de verkondiging van bijvoorbeeld de profeet Maleachi van toen.

Maakt dat de prediking van Johannes minder? Nee, dit accent was nodig, want Jezus Christus is dé Koning, Die komt en in de verkondiging van het Woord ligt de bijl aan de wortel van iedere boom.